

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Науково-дослідний інститут круп'яних культур ім. О. Алексєєвої
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМ. В.Я.ЮР'ЄВА НААН
ІНСТИТУТ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР ТА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ НААН
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ХМЕЛЬНИЦЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ
ВАРШАВСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАЗАХСЬКИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. СЕЙФУЛІНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР НАН БІЛОРУСІЇ ІЗ ЗЕМЛЕРОБСТВА
ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
НАУКОВИЙ КЛУБ «SOPHUS»

*Присвячена 90-річчю від дня народження
видатного вченого селекціонера О.С. Алексєєвої*

СЕЛЕКЦІЯ, НАСІННИЦТВО, ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КРУП'ЯНИХ ТА ІНШИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР : ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

**Збірник наукових праць
міжнародної науково-практичної
конференції**

**25-26 квітня 2016 року
Україна, м. Кам'янець-Подільський**

УДК 631.5:631.8:631.9
ББК 65.9 (4укр)-55
С 29

Селекція, насінництво, технології вирощування круп'яних та інших сільськогосподарських культур : досягнення і перспективи : зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. 25-26 квітн. 2016 р. (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль : Крок, 2016. – 351 с.

ISBN 978-617-692-337-4

Збірник містить наукові доповіді міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю від дня народження видатного вченого селекціонера О.С. Алексєвої “Селекція, насінництво, технології вирощування круп'яних та інших сільськогосподарських культур : досягнення і перспективи” (Кам'янець-Подільський, 25-26 квітня 2016 р.) з актуальних питань і напрямів розвитку селекції, насінництва і технологій вирощування сільськогосподарських культур в сучасних умовах господарювання аграрних формувань.

Збірник буде розміщений в системі РІНЦ (договір №1005-03/2015К від 24.03.2015 р.)

Редакційна колегія:

Іванишин В.В., д.е.н., професор, заслужений працівник сільського господарства України - голова редакційної колегії; Бахмат М.І., д.с.-г.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України; Білоножко В.Я., д.с.-г.н., професор; Бордужан В.Н., д.с.-г.н., професор; Гораш О.С., д.с.-г.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України; Кириченко В.В., д.с.-г.н., професор, академік, заслужений діяч науки і техніки України; Рихлівський І.П., д.с.-г.н., професор; Роїк М.В., д.с.-г.н., професор, академік, заслужений діяч науки і техніки України; Гаврилянчик Р.Ю., к.с.-г.н., доцент; Бурдига В.М., к.с.-г.н.; Зеленський В.А., к.с.-г.н., доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Подільського державного аграрно-технічного університету
(протокол № 6 від 31.03.2016 р.)

Відповідальний за випуск:

к.с.-г.н., Бурдига В.М.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

ISBN 978-617-692-337-4

© Подільський державний аграрно-технічний університет,
ГО «Науковий клуб «СОФУС», 2016
© Крок, 2016

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KHMELNYTSKY REGIONAL STATE ADMINISTRATION
PODILIAN STATE AGRARIAN ENGINEERING UNIVERSITY
Research Institute of Cereal Crops named after O. Alekseieva
THE PLANT PRODUCTION INSTITUTE NAMED AFTER V.YA.YURYEV OF NAAS
INSTITUTE OF BIOENERGY CROPS AND SUGAR BEET OF NAAS
THE BOHDAN KHMELNYTSKY NATIONAL UNIVERSITY OF CHERKASY
KHMELNITSKIY STATE AGRICULTURAL EXPERIMENTAL STATION
TERNOPIL STATE AGRICULTURAL EXPERIMENTAL STATION
WARSAW UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
S.SEIFULLIN KAZAKH AGRO TECHNICAL UNIVERSITY
RESEARCH AND PRACTICAL CENTER OF NAS OF THE REPUBLIC OF BELARUS FOR ARABLE FARMING
STATE AGRARIAN UNIVERSITY OF MOLDOVA
SCIENTIFIC CLUB «SOPHUS»

*Devoted to the 90th anniversary from the birthday
of outstanding scientist, plant breeder O.S. Alekseieva*

SELECTION, SEED PRODUCTION, TECHNOLOGIES OF CEREALS AND OTHER CROPS GROWING : PROGRESS AND PROSPECTS

Collection of scientific papers
of International scientific and practical
conference

April 25-26, 2016
Ukraine, Kamianets-Podilskyi

UDC 631.5:631.8:631.9

BBK 65.9 (4ukr)-55

Selection, seed production, technologies of cereals and other crops growing : progress and prospects : collection of scientific papers of Intern. scient.-pract. confer. April 25-26, 2016. (PSAEU, Kamianets-Podilskyi). – Ternopil : Krok, 2016. – 351 p.

ISBN 978-617-692-337-4

The collection contains scientific presentations by International scientific-practical conference, devoted to the 90th anniversary from the birthday of outstanding scientist, plant breeder O.S. Alekseeva "Selection, seed production, technology of cereals and other crops growing : progress and prospects" (Kamianets-Podilskyi, April 25-26, 2016) on actual issues and directions of development of selection, seed production, technologies of crops growing in the modern conditionsof managing of agrarian formations.

The collection will be posted in the system RISC (contract №1005-03/2015K, 03.24.2015)

Editorial board:

Ivanyshyn V.V., Doctor of Economics, Prof., Honoured Worker of Agriculture of Ukraine - chairman of the editorial board; Bachmat M.I., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Honoured worker of science and technique of Ukraine; Bilonozhko V.Ya. Doctor of Agricultural Sciences, Professor; Borduzhan V.N., Doctor of Agricultural Sciences, Professor; Gorash O.S., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Honoured worker of science and technique of Ukraine; Kyrychenko V.V., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Academic, Honoured worker of science and technique of Ukraine; Rykhlivskyi I.P., Doctor of Agricultural Sciences, Professor; Roik M.V., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Honoured worker of science and technique of Ukraine; Havrylianchyk R.Yu., Cadidate of Agricultural Sciences, Associate Professor; Burdyga V.M., Cadidate of Agricultural Sciences; Zelenskyi V.A., Cadidate of Agricultural Sciences.

Recommended for publication by Academic Council
of Podilian state agrarian engineering university
(protocol # 6, from 03.31.2016)

Responsible for issue:

Cand. Agri.Sci., Burdyga V.M.

The content and authenticity of of publications are the authors of scientific papers. Views of the authors of publications do not necessarily reflect the views of the editorial board of the publication.

ISBN 978-617-692-337-4

© Podilian state agrarian engineering university,
Scientific club «SOPHUS», 2016
© Krok, 2015

СЕКЦІЯ 4
ПРОГРЕСИВНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОЩУВАННЯ

SECTION 4
PROGRESSIVE AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES
OF GROWING

Аверчев Олександр, Осіній Олег АГРОЕКОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ РИСУ НА КРАПЕЛЬНОМУ ЗРОШЕННІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	169
Андрушко Олег, Демкович Ярослав УРОЖАЙНІСТЬ В ДИНАМІЧНОМУ ВИПРОБУВАННІ ВІТЧИЗНЯНИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ ЗБИРАННЯ	171
Барковская Оксана, Ганчар Андрей ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ЭНЕРГОСБЕРЕГАЮЩЕГО РАСТЕНИЕВОДСТВА	174
Батыр Людмила, Сланина Валерина ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МИКРООРГАНИЗМОВ ПРОТИВ ФИТОПАТОГЕНОВ	176
Бахмат Микола, Степанченко Віталій ВПЛИВ БІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ЩІЛЬНІСТЬ БАГАТОРІЧНИХ ТРАВСТОЇВ	179
Бахмат Олег, Бродюк Руслан АГРОЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В УМОВАХ ПОДІЛЛЯ	181
Безвіконний Петро, Тарасюк Валерій ВПЛИВ СТРОКІВ І СПОСОБІВ ВНЕСЕННЯ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ НА УРОЖАЙ КОРЕНЕПЛОДІВ БУРЯКА СТОЛОВОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО	184
Білий Олександр ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ В ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ «С-ІВАННА» ДУНАЄВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	187
Біловус Галина ВПЛИВ ПОГОДНИХ УМОВ НА РІСТ, РОЗВИТОК ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТА УРАЖЕ- ННЯ ТЕМНО-БУРОЮ ПЛЯМИСТІСТЮ ЛИСТЯ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ	189
Білоножко Володимир, Дерій Сергій, Полторецький Сергій, Полторецька Наталія ОЦІНКА ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ АГРОЕКОСИСТЕМАМИ І ФІТОСАНІТАРНИМ СТАНОМ ПОСІВІВ З МЕТОЮ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В АГРОЛАНДШАФТАХ	192
Борис Наталія ВПЛИВ СИСТЕМИ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛАНКИ ЗЕРНОВОЇ СІВОЗМІНИ	195
Брошак Іван, Мельник Іван, Піда Світлана, Сенник Іван ОСОБЛИВОСТІ СУМІСНОГО ВИКОРИСТАННЯ СОЛОМИ ТА СИДЕРАТУ НА ДОБРИВО	197
Бурдужан Виктор, Рурак Михаил, Мелник Анжела УРОЖАЙНОСТЬ И КАЧЕСТВО ЗЕРНА ОЗИМОГО ТРИТИКАЛЕ ИНГЕН 35 В МНОГОФАКТОРНОМ ОПЫТЕ	200
Бучковський Денис ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ ГІБРИДІВ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ В УМОВАХ ПОДІЛЛЯ	204
Вересенко Оксана ВПЛИВ РІЗНИХ ВИДІВ ГЕРБІЦИДІВ НА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ ЛЮПИНУ БІЛОГО	206

СЕКЦІЯ 4
ПРОГРЕСИВНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОЩУВАННЯ :

SECTION 4
PROGRESSIVE AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES
OF GROWING

Аверчев Олександр
д. с.-г. н., професор
Осіній Олег
аспірант
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

**АГРОЕКОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ РИСУ
НА КРАПЕЛЬНОМУ ЗРОШЕННІ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ**

Серед продукції рослинництва по вартості валового збору перше місце у світі займають зернові культури (рис, пшениця, зернобобові). За даними ФАО рис, який вирощується в умовах постійного затоплення є світовим лідером серед продукції рослинництва за вартістю валового збору на протязі 2009 -2012 рр., а об'єми виробництва даної сільськогосподарської культури збільшуються щорічно. Це ілюструє потребу у зерні рису, що є основним продуктом харчування половини населення земної кулі. [1].

На Півдні України рисівництво, як унікальна галузь зрошуваного землеробства, є структурною одиницею агропромислового комплексу, яка визначається власними особливостями організаційно – економічного характеру. Рис в Україні почали культивувати ще в тридцяті роки минулого століття, що було зумовлено потребою залучити в сільськогосподарське виробництво малопродуктивні засолені землі причорноморської низовини в Херсонській та Одеській областях, а також у Криму.

Актуальність проблеми вирощування рису на півдні України полягає в тому, що технологічний процес потребує значних обсягів зрошувальної води. Із значною водоподачею пов'язаний великий обсяг непродуктивних технологічних скидів, які на рисових зрошувальних системах можуть перевищувати 50% водоподачі. Скиди у всіх регіонах рисосіяння України (Херсонська і Одеська області, Автономна Республіка Крим) здійснюються в акваторію Чорного моря, що погіршує екологічну ситуацію. [2].

На півдні України традиційною технологією вирощування рису є вирощування в чеках, шляхом тривалого затоплення поверхні шаром води. При технічному рівні сучасних рисових зрошувальних систем фактичні витрати води на вирощування рису

за такою технологією зрошення значно перевершують біологічну потребу рослин в ній і досягають 20 - 25 тис. м³ на 1 га. У теж час за період вегетації залежно від ґрунтово-кліматичних умов і рівня врожайності з 1 га рисового поля на сумарне водоспоживання витрачається 6-8 тис. м³ води. Інша частина її (13-16 тис. м³ і більше) витрачається на створення і підтримку шару води в чеках, фільтрацію, проточність і скидання. У зв'язку з цим утворюються великі обсяги колекторно-скидних вод, відведення яких забруднює водоприймальники, створюють напружену екологічну обстановку в районах традиційного рисосіяння. [3].

Тому сьогодні актуальним є питання нормування та оптимізації водоподачі з метою раціонального використання зрошувальної води, мінімізації непродуктивних скидів, ресурсозбереження і охорони природи. Одним із заходів, щодо раціонального використання водних та енергетичних ресурсів є впровадження в сільськогосподарське виробництво крапельного зрошення.

Дані особливості крапельного зрошення і визначили напрямок досліджень, пов'язаний з розробкою принципово нової водозберігаючої, високоефективної та екологічно безпечної технології вирощування рису на крапельному зрошенні в умовах півдня України.

Дослідження проводилися в рамках виконання науково-технічної програми Херсонського державного аграрного університету: «Адаптивні технології вирощування сільськогосподарських культур в умовах зрошення».

Метою наших досліджень було обґрунтування параметрів водного режиму ґрунту, норм мінерального живлення та обробітку ґрунту в посівах рису на крапельному зрошенні. В зв'язку з цим протягом 2014 – 2015 року на землях Цюрупинського району Херсонської області були закладені та проведені польові досліді на темно – каштанових ґрунтах із середніми агрохімічними можливостями на крапельному зрошенні. В досліді вивчали: Фактор А – глибина обробітку ґрунту; Фактор В – режим зрошення; Фактор С – фон живлення.

Повторність досліді чотириразова, розміщення варіантів здійснювалось методом розщеплених ділянок.

Дослідження показали, що вирощування рису на краплинному зрошенні в умовах Півдня України не тільки можливе але економічно вигідне. Оскільки врожайність рису на крапельному зрошенні в залежності від варіантів склала від 4,5 до 8 т/га. Витрати поливної води за вегетаційний період вирощування рису на краплинному зрошенні за період вегетації складають в 3 - 5 рази менше ніж при традиційній технології вирощування в чеках. Внесення добрив через краплинні системи підвищує коефіцієнт їх використання в середньому на 20-35% та знижує загальне використання добрив на 10-40%.

Список використаних джерел

1. Ушкаренко, В.О. Еколого - економічна ефективність виробництва рису в Південному регіоні України (на прикладі Херсонської області) [Текст] / [Ушкаренко В.О., Ванцовский А.А., Морозов В.В., Морозов Р.В., Корнбергер В. Г.] - Херсон: вид-во «Айлант», 2004. –200с.
2. Дудченко, В.В. Формування і функціонування ринку рису в Україні [Текст] : монографія К.: 2015. – 304 с.
3. Любушкін, Сергій Миколайович. Автореферат диссертации на соискание

учёной степени кандидата сельскохозяйственных наук теме "Режим орошения и дозы внесения удобрений на посевах риса с периодическими поливами в Сарпинской низменности" Волгоград 2010.

Андрушко Олег

к. с.-г. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

м. Львів–Дубляни

Демкович Ярослав

к. с.-г. н.

Інститут картоплярства НААН

сmt. Немішасве

УРОЖАЙНІСТЬ В ДИНАМІЧНОМУ ВИПРОБУВАННІ ВІТЧИЗНЯНИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ ЗБИРАННЯ

Використання сортів картоплі, біологічні особливості яких найбільше відповідають природно-кліматичній зоні вирощування, є важливим чинником підвищення та стабілізації врожайності.

При вирощуванні високопродуктивних сортів картоплі забезпечується приріст урожаю до 40% [1]. Інтенсивне використання таких сортів (перш за все нових), які більш стійкі до найбільш поширених та шкідливих хвороб картоплі, є важливим чинником в стабілізації картоплярства в Україні.

Сортозаміна в значній мірі вирішує питання використання у виробництві якісного насіннєвого матеріалу, оскільки концентрація вирощування картоплі на дрібних ділянках, практично в умовах монокультури, сприяє швидкому перезараженню насаджень вірусними, мікоплазмовими, грибними та бактеріальними хворобами, а також нематодами. Це все призводить до різкого зниження продуктивності картоплі. Кожен відсоток ураження садивного матеріалу картоплі тяжкими вірусами знижує урожай на 0,5-0,6% [2, 3].

Для забезпечення потреб харчування влітку, необхідно добирати сорти картоплі із високим вмістом в бульбах вуглеводів, вітамінів, незамінних амінокислот [4, 5, 6]. Необхідним є також забезпечення сировиною картопле-переробних підприємств починаючи з другої половини літнього періоду. В зв'язку з цим є актуальним визначення сортів, врожайних в цей період.

Визначити продуктивність сортів картоплі в умовах Західного малого Полісся України з метою використання потенційних можливостей сорту та забезпечення в необхідному асортименті та часу потреби споживачів.

На протязі 2011-2015 р.р., в ТзОВ «Науково-виробниче підприємство «Бульба» Кам'янка-Бузького району Львівської області, яке є філіалом кафедри генетики, селекції та захисту рослин Львівського НАУ в умовах Західного малого Полісся